

SEPPÄLÄN EVANKELIUMI LOPPUU RISTILLE

Antti Hurskainen: *Musta rauha ja muita esseitä Juha Seppälästä*. Siltala 2026.

YKI RÄIKKÄLÄ

Kirjallisuusesseet ovat aivan oma kirjallisuuden- tai tekstintuottamislajinsa. En ole niitä juuri lukenut saati ollut edes kiinnostunut. Mutta Antti Hurskaisen *Musta rauha* -esseekokoelma on poikkeus, koska **Juha Seppälä** on yksi itselleni tärkeistä kirjailijoista. Hurskainen on käynyt läpi Seppälän koko tuotannon, josta tulokseksi tämä esseekokoelma.

”Onko Seppälä olemassa?”, kysyi Hurskainen itseltään, kuten minäkin joskus. Hurskainen kirjoittaa saaneensa kustantajalta todisteet ”Porin erakon” olemassaolosta. Vuosia sitten Seppälä käveli minua vastaan kirjastossa, missäpä muuallakaan. Kirjoitin oikein blogitekstin tuosta kohtaamisesta. Seppälä itse ei katso olevansa erakko. Hän tarvitsee, siinä kuin muutkin, kontakteja. Ja hänellä on perhe.

Musta rauha -kirjan edustama laji on hieman hankala, ja arvioinnin tekeminen on vähän kuin meta-arviointia. Hurskainen selittää itselleen ja lukijoille, mitä hän on kirjailijan tuotannosta kokenut. Kokemukset ovat aina subjek-

tiivisia. Koska itse olen omat Seppäläni lukenut, oli kiinnostavaa tutkia, mitä nuori kirjailija on saanut irti itseään 30 vuotta vanhemman kirjailijan sanoista. Tai sanomasta, mikä Seppälän kohdalla ei ole helppoa.

Mielenkiintoista on Seppälän monissa kirjoissa toistuvat viittaukset kristinuskoon. Näitä Hurskainen käsittelee kirjan ensimmäisessä esseessä *Musta rauha* ja palaa siihen muuallakin. Seppälä ei ole uskossa, enkä arvaile, mikä hänen katsomuksensa on, eikä sitä Hurskainenkaan kirjassa tee, vaikka hän itse lieene jossain uskossa.

”Nämä ovat kirjoja, joissa Jumala mainitaan useammin kuin Saatana, mutta ei läheskään niin usein kuin ihminen”, kirjoittaa Hurskainen ja jatkaa: ”Miten pimeä Seppälän evankeliumi lopulta on?”

Tämä on Seppälän tekstiä kirjeestä Paavo Rintalalle: ”Jeesuksen kuolema on ihmisen, ei Jumalan pojan kuolema, ihmisen, joka eli joulusta kevään kynnykselle. Minun evankeliumini loppuu ristille.”

Teologiset ja eksistentiaalistiset teemat Hurskaista eniten kiinnostavatkin. Ateistit Hurskaisen mielestä ovat uskonasioihin ”trendikkäästi” kriittisinä. Vapaa-ajattelijatkin saavat osansa. Hänestä heihin sopii Seppälän kirjoittama jupina: ”Jumalan etsiminen oli sitä, että hänen olemassaolonsa todistettiin mahdottomaksi. Jos Jumala olisi löytynyt, se olisi ollut kaiken loppu. Mitä syytä olisi ollut enää elää?” Kyse on lähinnä Hurskaisen, kuten niin monien, virheellisestä käsityksestä vapaa-ajattelijasta.

Jos Seppälä olisi julkaissut joitain teoksistaan tai novelleistaan jumalanpilkkausyytteiden luvattuna aikana, olisi syyte hyvinkin voinut räpsähtää. Esi-merkkinä Hurskainen esittää novellin *Pianonkantaja tykkimies*, jossa tykkimies Parviainen oli ”astunut maan päälle ja johdatti kapteenin pianon ylös taivaisiin”. Paljon tyyliäkin jumalankieltämisistä Seppälän teksteissä esiintyy. Hurskainen vertaa eräässä itsetilityksessään itseään Seppälän

kirjojen hahmoihin niin, että nuorena uhmakkaana kirjaälykkönä hän ei jaksanut uskoa jumalaankaan. Tosin niin, että hän uhmassaan ei uskonut, kun taas Seppälän päähenkilöt eivät usko olemisensa tyhjyydessä.

Jotkut ovat olleet näkevinään Seppälän kirjoissa viittauksia misogyniaan. Itse en sellaista ole nähnyt, eikä Hurskainenkaan tuota niele. Seppälän protagonistit kyllä ovat lähes järjestään olleet miehiä. Mutta entä sitten? Seppälän kirja *Takla Makan* määriteltiin Kirjasampo-kirjallisuusverkkopalvelussa kyllä mielenkiintoisesti ”mieskirjallisuudeksi”.

Hurskainen kirjoittaa varsin tyylikkäästi ja varmaotteisesti. Tuolloin tällöin hän kyllä sortuu kaunokirjalliseen ylyrittämiseen ja joskus ehkä huomaamattaan samoihin tyylikeinoihin ja muotoiluihin kuin Seppälä. Seppälän tuotannon teemoista hän jättää ankaran kapitalismikritiikin väliin. Mutta hän ilmoittaa, ettei ymmärrä rahasta mitään, saati sen mekanismeista.

En tiedä, mitä Seppälä on tuuminut Hurskaisen esseistä. Oliko näreissään nuoren kirjailijan yrityksistä päästä hänen päänsä sisälle, vaiko oliko isällisen huvittunut? Vai jättikö koko kirjan sivuun? Tuskin. Mielenkiintoisesti *Mustan rauhan* on julkaissut Seppälän kirjoja nykyisin julkaiseva Siltala. Toisiaan Hurskainen ja Seppälä eivät ole tavanneet.

Sen vaikutuksen *Musta rauha* sai aikaan, että teki mieli ryhtyä lukemaan uudelleen Seppälän kirjoja. Tartun siis ”ongelmajätteeseen”, joksi Seppälä kaunokirjallisuuden on jo pitkään määritellyt.

Mustalla rauhalla on muuten eräänlainen esikuva. Seppälä julkaisi 2024 kirjan *Rintalaa lukiessa*, esseistisen tekstikokoelman kirjailija **Paavo Rintalasta**. Ikäerokin molemmissa tapauksissa on suunnilleen sama. Mielenkiintoisesti suhde uskontoon taas menee päinvastaisesti. Hurskainen ja Rintala ovat uskonnollisia, Seppälä ei. Seppälä ja Rintala olivat kirjeenvaihdossa, Hurskainen ja Seppälä eivät.

